QORTI TAL-MAĠISTRATI (MALTA)
BĦALA QORTI TA' ĠUDIKATURA KRIMINALI

MAĠISTRAT DR NATASHA GALEA SCIBERRAS

Kawża Numru: 55/2011

Il-Pulizija
(Spettur Spiridione Zammit)

vs

Sandra Spagnol
(ID 284672M)

Illum, 29 ta' Mejju 2019

Il-Qorti,

Wara li rat l-imputazzjonijiet miġjuba fil-konfront tal-imputata **Sandra Spagnol**, bint Anthony u Teresa nee Vella, imwielda Pieta` fit-23 ta' Ġunju 1972 u residenti Block J, Flat 6, Qasam Ħal-Tmiem, Żejtun, detentriċi tal-karta tal-identita` bin-numru 284672(M);

Akkużata talli fis-7 ta' Ottubru 2010 u żminijiet qabel waqt li kienet fil-Faċilita` Korrettiva ta' Kordin (CCF) u f'dawn il-gżejjer:

1. Biegħet jew xort'oħra ittraffikat fir-raża meħuda mill-pjanta cannabis jew f'xi preparazzjonijiet li jkollhom bħala bażi dina r-raża, u dan bi ksur tal-Ordinanza dwar il-Mediċini Perikolużi, Kap. 101 tal-Liġijiet ta' Malta;

2. Ukoll talli fl-istess ċirkustanzi kellha fil-pussess tagħha l-pjanta cannabis kollha jew biċċa minnha u dan bi ksur tal-artikolu 8(d) tal-Kapitolu 101 tal-Liġijiet ta' Malta;

3. Akkużata wkoll talli fl-istess ċirkustanzi bħala persuna li mhix uffiċjal tal-ħabs jew persuna oħra impjegata fil-ħabs, mingħajr l-awtorita' leġittima daħħlet jew ippruvat iddaħħal f'xi parti tal-konfini ta' ħabs xi oġġett li hu projbit skond xi regolamenti magħmula skond dan l-Att, jew ġarret jew ippruvat iġġorr xi oġġett bħal dak barra mill-ħabs u dan bi ksur tal-artikolu 7 tal-Kap. 260 tal-Liġijiet ta' Malta.

Il-Qorti ġiet mitluba sabiex barra milli tapplika l-piena skont il-liġi, tordna li jitħallsu l-ispejjeż li għandhom x'jaqsmu mal-ħatra tal-esperti, skont l-artikolu 533 tal-Kap. 9 tal-Liġijiet ta' Malta.

Rat l-atti kollha tal-kawża u d-dokumenti esebiti, inkluż il-kunsens tal-Avukat Ġenerali ai termini tal-Artikolu 370(4) tal-Kap. 9 tal-Liġijiet ta' Malta sabiex dan il-każ jiġi trattat bi proċedura sommajra u l-Ordni ta' l-Avukat Ġenerali ai termini tal-Artikolu 22(2) tal-Kapitolu 101 tal-Liġijiet ta' Malta sabiex il-każ jinstema' minn din il-Qorti bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali;

Rat illi waqt l-eżami tagħha skont il-liġi, l-imputata wieġbet li mhux ħatja tal-imputazzjonijiet miġjuba kontra tagħha, kif ukoll (in kwantu t-tielet imputazzjoni), illi ma kellhiex oġġezzjoni illi l-każ tagħha jiġi trattat bi proċedura sommarja;

Rat illi fis-seduta tal-20 ta' Frar 2015, il-partijiet iddikjaraw li kienu qegħdin jeżentaw lill-Qorti kif preseduta milli terġa' tisma' l-provi mressqa fil-kawża sa dakinhar quddiem il-Qorti kif diversament preseduta;

Semgħet lill-Prosekuzzjoni tirrimetti ruħha għall-provi prodotti u t-trattazzjoni finali tad-difiża.

Ikkunsidrat:

Illi permezz ta' dawn il-proċeduri, l-imputata tinsab akkużata *inter alia* talli nhar is-7 ta' Ottubru 2010, hija forniet lil ħuha, Patrick Spagnol, bir-raża tal-*cannabis* u dan waqt li huwa kien jinsab detenut fil-Faċilita` Korretiva ta' Kordin. In sostenn tal-akkużi miġjuba kontra l-imputata, il-Prosekuzzjoni ressqet is-segwenti provi:

i. Ix-xhieda tal-**Ispettur Spiridione Zammit**, liema xhieda fil-maġġor parti tagħha tirreferi għal tagħrif li x-xhud ottjena mingħand uffiċjali oħra tal-pulizija dwar il-każ odjern wara illi nhar is-7 ta' Ottubru 2010, għall-ħabta tal-5.00 p.m., il-pulizija ta' Raħal Ġdid ġew infurmati mill-*control room* illi fil-ħabs kienet għadha kemm instabet sustanza kannella suspettata raża tal-cannabis fuq il-priġunier Patrick Spagnol, li dak iż-żmien kien jokkupa ċ-ċella bin-numru 174 f'Diviżjoni 4. Dwar il-każ infetħet inkjesta. L-Ispettur Zammit jgħid illi huwa kien ottjena stqarrija mingħand Patrick Spagnol nhar it-8 ta' Ottubru 2010, liema stqarrija ġiet ikkonfermatha mill-istess Spagnol bil-ġurament quddiem il-Maġistrat Inkwirenti. Sussegwentement, ġiet arrestata l-imputata odjerna, Sandra Spagnol, u rrilaxxjat stqarrija fl-istess jum, liema stqarrija tinsab esebita fl-atti bħala Dok. SZ2[1], u dan wara li ngħatat is-solita twissija skont il-liġi, kif ukoll id-dritt li tottjeni parir legali qabel l-interrogatorju tagħha, liema dritt hija għażlet li ma teżerċitahx. L-Ispettur Zammit esebixxa wkoll rapport tal-pulizija dwar dan il-każ bħala Dok. SZ1.[2]

ii. Ix-xhieda ta' **PS 1495 Joseph Muscat** li jgħid illi nhar is-7 ta' Ottubru 2010, għall-ħabta tal-4.15 p.m., huwa kien ġie infurmat mill-ħabs illi waqt tfittxija li saret fuq detenut, ċertu Patrick Spagnol, wara li dan kellu żjara, instabet sustanza suspettata raża tal-cannabis fuq il-persuna tiegħu. Jgħid illi huwa mar fuq il-post u tkellem ma' CO 168 dwar l-akkadut u li dan qallu illi l-priġunier in kwistjoni kien għadu kif kellu żjara ma' ommu u żewġ ħutu nisa u li minn tfittxija li saret instabet id-droga. Ix-xhud esebixxa r-rapport li sar dwar dan il-każ, liema rapport huwa l-istess bħal dak esebit mill-Ispettur Spiridione Zammit bħala Dok. SZ1.[3]

iii. Ix-xhieda ta' **CO 168 Mark Briffa** li jgħid illi wara *rub down search* fuq il-persuna ta' Patrick Spagnol, li dak iż-żmien kien detenut ġewwa l-Faċilita` Korrettiva ta' Kordin, hekk kif kien għadu kemm spiċċa minn żjara, fil-pakkett tas-sigaretti kellu xi ħaġa suspettuża ta' lewn kannella, imgeżwra fil-*foil*, ġo borża tat-

[1] Ara a fol. 13 sa 16 tal-proċess.
[2] Dan jinsab esebit a fol. 11 u 12 tal-proċess. Ix-xhieda tal-Ispettur Spiridione Zammit tinsab a fol. 8 sa 10 tal-proċess.
[3] Ara a fol. 21 u 22 tal-proċess.

tabakk u dwar dan huwa nforma lill-Maġġur Frans. Ix-xhud jgħid, meta mistoqsi, li ma kienx jaf min kien mar iżuru għaliex "*fejn inkun stazzjonat jien ma nkunx naf*". Jgħid ukoll illi dan il-każ seħħ f'Ottubru tas-sena 2011, iżda d-data ma ftakarhiex.[4]

iv. Ix-xhieda tal-**Maġġur Frans Agius** li jgħid illi fis-7 ta' Ottubru 2010, wara li spiċċat żjara, saret spezzjoni fuq detenut, Patrick Spagnol, u CO 168 kien għarrfu li l-istess detenut kellu xi ħaġa suspettuża fil-pakkett tas-sigaretti. Huwa ra dan l-oġġett li kien imkebbeb fil-*foil*, liema oġġetta CO 168 ħarġu minn ġo borża tat-tabakk.[5]

v. Ix-xhieda ta' **John Muscat**, Deputat Reġistratur, li esebixxa proċess verbal rigwardanti sejba ta' allegata droga fuq il-priġunier Patrick Spagnol nhar is-7 ta' Ottubru 2010 immarkat bħala Dok. JM1 u proċess verbal ieħor rigwardanti stqarrija ġuramentata ta' Patrick Spagnol nhar it-8 ta' Ottubru 2010 li ġie mmarkat bħala Dok. JM2.[6]

vi. Ix-xhieda tal-espert nominat fil-mori tal-inkjesta dwar dan il-każ, **ix-Xjenzat Godwin Sammut** li kkonferma r-relazzjoni minnu esebita quddiem il-Maġistrat Inkwirenti, skont liema relazzjoni huwa kien ingħata s-segwenti għall-analiżi tiegħu: *Envelope* kannella immarkat bħala 07-10-2010 CCF Inmate Patrick Spagnol ID Card No. 23082(M) 3/F/10621 2010 li fih (i) 2 biċċiet żgħar ta' sustanza kannella li kienu ġo *aluminium foil* (ii) pakkett ta' lewn blu bil-kliem *Old Holborn* li fih tabakk u *filters* u (iii) pakkett ta' lewn aħdar ta' *cigarette papers*. Skont l-istess relazzjoni, fl-estratti meħuda mis-sustanzi ta' lewn kannella li hemm fl-istess dokument, instabet is-sustanza *Tetrahydrocannabinol*, li tiġi mill-pjanta tal-*cannabis*. Il-piż tas-sustanzi kien ta' 1.45 grammi u l-purita` kienet ta' ċirka 10%. Din is-sustanza hija kkontrollata bil-liġi taħt it-Tielet Skeda, Taqsima A tal-Kapitolu 31 tal-Liġijiet ta' Malta.

Ikkunsidrat ukoll:

Illi l-Qorti sejra preliminarjament tindirizza l-ammissibilita` ta' wħud mill-provi li ressqet il-Prosekuzzjoni f'dawn il-proċeduri.

L-inammissibilita` tal-istqarrija rilaxxjata mill-imputata nhar it-8 ta' Ottubru 2010 tqajjmet proprju mid-difiża fis-seduta tal-5 ta' April 2018, fejn l-istess difiża talbet lill-Qorti sabiex ma tieħux konjizzjoni tal-istess stqarrija u dan stante illi l-imputata

[4] A fol. 25 sa 28 tal-proċess.
[5] A fol. 29 sa 31 tal-proċess.
[6] Dawn jinsab esebiti a fol. 35 tal-proċess.

ma kinitx assistita minn avukat waqt l-interrogatorju tagħha. F'dan ir-rigward, il-Prosekuzzjoni oġġezzjonat u dan stante illi l-imputata ngħatat l-opportunita` li tkun assistita minn avukat qabel l-interrogatorju tagħha. Skont l-istess Prosekuzzjoni, l-imputata kkonfermat ukoll din l-istqarrija bil-ġurament tagħha. Dwar dan, il-Qorti tirrileva illi fl-atti ma ġietx esebita l-istqarrija ġuramentata tal-istess imputata.

Minkejja din l-oġġezzjoni tal-Prosekuzzjoni, madankollu, fuq skorta ta' ġurisprudenza tal-Qrati Maltin, il-Qorti ma tistax għajr tiddikjara din l-istqarrija bħala prova inammissibbli. L-imputata rrilaxxjat l-istqarrija tagħha fiż-żmien meta l-liġi Maltija ma kinitx tipprovdi d-dritt lill-persuna arrestata li tkun assistita minn avukat waqt l-interrogatorju tagħha, stante illi tali dritt daħal fis-seħħ fit-28 ta' Novembru 2016, permezz tal-Avviż Legali 401 tal-2016.

Dwar dan il-punt, il-Qorti tirreferi għas-sentenza mogħtija mill-Qorti Kostituzzjonali fil-5 ta' Ottubru 2018, fl-ismijiet **Christopher Bartolo vs Avukat Ġenerali et**, f'liema każ fl-istqarrijiet tiegħu, ir-rikorrenti minkejja li qabel irrilaxxja l-ewwel stqarrija, kien ingħata parir mingħand l-avukat tiegħu li f'dak l-istadju ma jgħid xejn lill-pulizija, huwa xorta waħda rrisponda għad-domandi waqt l-interrogatorju li sarlu, bir-riżultat li stqarr fatti li kienu inkriminanti għalih, in kwantu ammetta li kien jixtri d-droga kemm għall-użu personali tiegħu, kif ukoll sabiex ibiegħ minnha lil terzi. Fis-sentenza tagħha, il-Qorti Kostituzzjonali qalet hekk dwar l-istqarrijiet rilaxxjati mill-istess rikorrenti mingħajr il-jedd ta' assistenza legali waqt l-interrogatorji tiegħu:

"*36. Mill-premess jirrizulta manifest li l-istqarrijiet rilaxxjati mir-rikorrent ser ikollhom kif fil-fatt gja` kellhom quddiem il-Qorti Kriminali impatt fil-proceduri kriminali, mhux in kwantu ghall-ammissjonijiet, izda in kwantu l-kontenut taghhom kien ittiehed in konsiderazzjoni fil-quantum tal-piena imposta fuqu mill-Qorti Kriminali, u issa huwa car li anke l-Qorti tal-Appell Kriminali ser tiehu konsiderazzjoni tal-kontenut tal-istqarrijiet f'dan ir-rigward. Ghalhekk, ghalkemm il-proceduri kriminali ghadhom pendenti u ghalhekk ma jistax f'dan l-istadju jigi determinat jekk kienx hemm lezjoni ta' smigh xieraq f'dawk il-proceduri, jekk l-istqarrijiet jithallew fil-process tal-proceduri kriminali, dawn wisq probabbilment ser isir uzu minnhom mill-Qorti tal-Appell Kriminali bi pregudizzju jew vantagg ghall-akkuzat fil-kwantifikazzjoni tal-piena, kemm dik karcerarja kif ukoll ghal dak li tirrigwarda l-multa li tista' tigi imposta.*

37. Fid-dawl tal-premess <u>it-tehid tal-istqarrijiet zgur li ser ikollhom impatt fuq l-ezitu tal-process kriminali u, ladarba dan isir, x'aktarx ser isir ksur tad-dritt tal-rikorrent ghal smigh xieraq tenut kont tal-fatt li dawn gew rilaxxjati mir-rikorrent</u>

fl-assenza ta' avukat li jassistih. *Ghalhekk huwa xieraq li, filwaqt li f'dan l-istadju ma jistax jinghad jekk kienx hemm lezjoni ta' dan id-dritt fundamentali tar-rikorrent peress li l-proceduri kriminali ghadhom pendenti, dawn ma jithallewx jibqghu fl-inkartament tal-process kriminali*." [sottolinear tal-Qorti]

Allura minkejja illi r-rikorrenti f'dak il-każ, kien ingħata l-jedd li jikkonsulta ma' avukat qabel l-ewwel interrogatorju tiegħu u anke eżerċita dan il-jedd, il-Qorti ordnat illi l-istqarrijiet tiegħu ma jitħallewx fl-inkartament la darba kien ser ikollhom impatt fuq l-eżitu tal-proċess kriminali u dan stante illi ma ngħatax il-jedd għall-assistenza legali waqt l-interrogatorji tiegħu. Din kienet ukoll il-konklużjoni tal-Qorti tal-Appell Kriminali fis-sentenza tagħha tal-20 ta' Novembru 2018, fl-ismijiet **Il-Pulizija vs Claire Farrugia**, f'liema każ dik il-Qorti skartat bħala inammissibbli l-istqarrijiet tal-imputata, waħda minnhom ġuramentata, u dan għaliex għalkemm hija ngħatat id-dritt li tottjeni parir legali qabel l-istqarrijiet tagħha, liema dritt bħal fil-każ odjern hija għażlet li ma teżercitahx, madankollu hija ma ngħatatx id-dritt li tkun assistita minn avukat waqt l-interrogatorji li sarulha u dan stante li dan id-dritt ma kienx għadu viġenti fiż-żmien in kwistjoni.

Iżjed riċenti mbagħad, fis-sentenza tagħha fl-ismijiet **Il-Pulizija (Spettur Malcolm Bondin) vs Aldo Pistella** tal-14 ta' Diċembru 2018, f'liema każ l-appellat kien ingħata l-jedd li jottjeni parir legali qabel l-interrogotarju tiegħu u anke eżerċitah, iżda ma ngħatax il-jedd li jkun assistit minn avukat waqt dan l-interrogatorju, stante illi anke f'dak il-każ, fiż-żmien in kwistjoni, dan il-jedd ma kienx viġenti fil-liġi Maltija, il-Qorti Kostituzzjonali reġgħet irribadiet il-konklużjonijiet tagħha fis-sentenza preċedenti fl-ismijiet **Christopher Bartolo vs Avukat Ġenerali et**:

"*14. Għalkemm, bħall-ewwel qorti, taqbel mal-appellanti illi f'dan l-istadju għadu ma seħħ l-ebda ksur tal-jedd għal smigħ xieraq, madankollu, kif osservat fil-każ ta' Malcolm Said, il-qorti xorta hija tal-fehma li ma jkunx għaqli li l-proċess kriminali jitħalla jitkompla bil-produzzjoni tal-istqarrija tal-akkużat Pistella ladarba din, għallinqas f'parti minnha, ittieħdet mingħajr ma Pistella kellu l-għajnuna ta' avukat. Għalhekk, għalkemm għadu ma seħħ ebda ksur tal-jedd għal smigħ xieraq, fiċ-ċirkostanzi huwa għaqli illi, kif qalet l-ewwel qorti, ma jsir ebda użu mill-istqarrija fil-proċess kriminali sabiex, meta l-proċess kriminali jintemm, ma jkunx tniġġes b'irregolarità – dik li jkun sar użu minn stqarrija li ttieħdet mingħajr ma l-interrogat kellu l-għajnuna ta' avukat – li tista' twassal għal konsegwenzi bħal tħassir tal-proċess kollu.*"

Fid-dawl ta' dawn is-sentenzi u anke tal-ġurisprudenza tal-Qrati tagħna u tal-Qorti Ewropea hemmhekk ċitati, il-Qorti qed tqis l-istqarrija tal-imputata odjerna, liema

stqarrija kienet ta' preġudizzju għaliha u timpinġi direttament fuq is-sejbien ta' ħtija o meno tagħha f'dawn il-proċeduri, bħala inammissibli u għalhekk qegħda tiskartaha, kif qed tiskarta wkoll kwalunkwe referenza għal tali stqarrija waqt ix-xhieda tal-Ispettur Spiridione Zammit, bħala inammissibbli.

Illi t-tieni prova li l-ammissibbilita` tagħha jeħtieġ li tiġi ndirizzata hija l-istqarrija ġuramentata ta' Patrick Spagnol li tifforma parti mill-proċess verbal esebit in atti. L-ammissibilita` ta' prova tali kienet il-mertu ta' diversi sentenzi, fosthom dik tal-Qorti tal-Appell Kriminali fl-ismijiet **Il-Pulizija vs Pierre Gravina** tas-26 ta' Mejju 2003, permezz ta' liema ingħad is-segwenti:

"Issa huwa principju generali li "...ix-xhieda ghandhom dejjem jiġu eżaminati fil-Qorti u viva voce" (Artikolu 646(1), Kap. 9). Għal din ir-regola, pero`, hemm ċerti eċċezzjonijiet li jipprovdi għalihom l-istess Artikolu 646 fis-subartikoli li jiġu wara s-subartikolu (1). Hemm ukoll l-eċċezzjoni tad-deposizzjoni meħuda in segwitu għall-ħrug ta' ittri rogatorjali bil-proċedura traċċjata fl-Artikolu 399 tal-Kodiċi Kriminali, proċedura li ġiet ritenuta applikabbli anke għal kawżi sommarji (ara ***Il-Pulizija v. Angelo Grima*** *App. Krim. 18 ta' Ottubru, 1952), u li fil-prattika ġiet ukoll applikata mill-Qorti Kriminali f'xi każijiet wara l-ħruġ tal-att ta' akkuża. U hemm l-eċċezzjoni ta' meta xhud jinstema' f'daru minħabba mard jew xjuħija (Art. 647, Kap. 9). Jiġi osservat li anke fil-każ ta' xiehda permezz ta' rogatorji u ta' xhieda li jinstemgħu f'darhom, l-imputat jew akkużat għandu dejjem il-jedd li jkun presenti waqt is-smigħ tax-xhud jew li jaħtar rappresentant tiegħu għal waqt tali smigħ – Art. 647(3) u 399(2). L-ewwel sentenza tal-Artikolu 30A tal-Kap. 101 taghmilha ċara li dak l-Artikolu qed jipprovdi ukoll eċċezzjoni, pero` mhux eċċezzjoni għar-regola kontenuta fl-Artikolu 646(1) tal-Kodiċi Kriminali iżda għar-regola kontenuta fl-Artikolu 661[7] ta' l-istess Kodiċi. Minn dan isegwi, li anke meta l-prosekuzzjoni tkun trid taghmel użu minn dikjarazzjoni ġuramentata meħuda skond l-imsemmi Artikolu 30A, ir-regola għandha tkun li minn ikun għamel dik l-istqarrija għandu jinġieb fil-qorti biex l-imputat jew akkużat ikun jista' jikkontroeżaminaħ dwarha. S'intendi, dan ma jfissirx li jekk ix-xhud, meta jiġi eżaminat jew kontro-eżaminat, ibiddel jew jirritratta minn dak li jkun qal fid-dikjarazzjoni ġuramentata, allura dik id-dikjarazzjoni (jew il-parti mibdula jew ritrattata) ma tkunx aktar tista' tittieħed bħala prova kontra l-akkużat; il-gudikant jista' xorta waħda, wara li jkun sema' lix-xhud, jasal għall-konkluzzjoni li il-verita` hija dik kontenuta fl-istqarrija ġuramenetata u mhux dak li jkun iddepona fil-qorti x-xhud. Ifisser biss li, bħala regola, min ikun għamel tali stqarrija ġuramentata*

[7] L-Artikolu 661 tal-Kap. 9 jgħid hekk: "Konfessjoni ma tagħmilx prova ħlief kontra min jagħmilha, u mhix ta' preġudizzju għal ebda persuna oħra."

għandu jinġieb il-qorti għall-fini ta' kontroll da parti tal-akkużat jew imputat. F'dan is-sens ukoll esprimiet ruħha l-Qorti Ewropea fil-kawza **Kostovski v. Netherlands** *(20 ta' Novembru, 1989) meta qalet li d-dritt ta' akkużat li jikkonfronta xhud miġjub kontra tiegħu*

does not mean, however, that in order to be used as evidence statements of witnesses should always be made at a public hearing in court: to use as evidence such statements obtained at the pre-trial stage is not in itself inconsistent with paragraphs (3)(d) and (1) of Article 6, provided the rights of the defence have been respected. As a rule, these rights require that an accused should be given an adequate and proper opportunity to challenge and question a witness against him, either at the time the witness was making his statement or at some later stage in the proceedings[8]."

Fil-każ in diżamina Mentosa la ġie prodott mill-prosekuzzjoni fil-qorti peress li kien telaq minn Malta definittivament, u anqas ittiehdet id-deposizzjoni tiegħu permezz tal-proċedura tar-rogatorji. L-ewwel qorti, għalhekk, kellha tiskarta l-istqarrija ġuramentata tiegħu u mhux, kif effettivament għamlet, tistrieħ in parti fuqha...".

F'dik is-sentenza, il-Qorti tal-Appell Kriminali rriteniet ukoll illi:

"*Għal kull buon fini l-Qorti tosserva li l-ġurisprudenza tal-Qorti Ewropea ma teskludix l-ammissibilita` ta' stqarrijiet magħmula minn persuni li in segwitu qatt ma jinġiebu bħala xhieda fil-proċess. Dak li dik il-Qorti tara biex tiddetermina jekk kienx hemm jew le smiegħ xieraq hu jekk dawk l-istqarrijiet kienux l-unika prova kontra l-akkużat, jew kinux altrimenti prova determinanti biex huwa jinstab ħati.*" [sottolinear ta' din il-Qorti]

Fl-istess sens hija wkoll is-sentenza tal-Qorti Kriminali tat-8 ta' April 2010, fl-ismijiet **Ir-Repubblika ta' Malta vs Matthew-John Migneco**, fejn ingħad illi:

"*S'intendi, dana l-Artikolu 30A tal-Kap. 101 irid dejjem jinqara fid-dawl tad-disposizzjonijiet ġenerali tal-Kodiċi Kriminali (eċċetwat l-Artikolu 661 tal-istess Kodici, li għalih l-Artikolu 30A jagħmel deroga espressa). Issa, l-Artikolu 549(4) (u ma jistax ikun hemm dubju li l-intervent ta' Maġistrat taħt is-subartikoli (12) u (13) tal-Art. 24A tal-Kap. 101 hija forma ta' inkjesta dwar l-in genere b'modalitajiet kemm xejn differenti meħtieġa għall-finijiet tal-istess Kap. 101) u 646(2) tal-Kap. 9*

[8] (1990) 12 E.H.R.R.434, para. 41.

huma ċari fil-portata tagħhom: id-deposizzjoni regolarment mogħtija fl-inkjesta dwar l-in genere ... tista' tingieb bhala prova, u mhux sempliċiment għall-finijiet ta' kontroll, basta, pero`, li x-xhud jinġieb ukoll fil-qorti biex jiġi eżaminat viva voce ... ħlief jekk ix-xhud ikun mejjet, ikun barra minn Malta jew ma jkunx jista' jinstab… (ara l-proviso tas-subartikolu (2) tal-imsemmi Artikolu 646)."

Fis-sentenza tal-Qorti Kriminali tas-6 ta' Lulju 2016, fl-ismijiet **Ir-Repubblika ta' Malta vs Charles Paul Muscat**, wara li dik il-Qorti għamlet referenza għall-Artikolu 30A tal-Kap. 101, kif ukoll għall-Artikolu 661 tal-Kap. 9, li għalih l-imsemmi Artikolu 30A jagħmel eċċezzjoni, ingħad hekk:

"*Issa allura dan ifisser illi ai termini tal-artikolu 30A tal-Kapitolu 101 Marlon Apap u Brian Godfrey Bartolo ghandhom jitqiesu illi huma 'a competent witness' fil-konfront tal-akkuzat ghalkemm fiz-zmien meta huma offrew id-depozizzjoni taghhom kienu ghadhom jitqiesu bhala ko-akkuzati billi l-proceduri kriminali fil-konfront taghhom dwar l-istess fatti addebitati lill-akkuzat odjern kienu ghadhom ma gewx konkluzi. Li hu cert huwa illi sakemm il-kaz taghhom jigi deciz dawn iz-zewg xhieda ma humiex 'a compellable witness' u cioe' ma jistghux jigu imgieghla jaghtu id-depozizzjoni taghhom billi ghandhom id-dritt sancit mill-Kostituzzjoni u l-Konvenzjoni Ewropeja dwar id-Drittijiet tal-Bniedem illi ma jwiegbu ghall-ebda mistoqsija li tista' b'xi mod tinkriminahom. Fil-fatt meta huma offrew id-depozizzjoni taghhom matul il-kumpilazzjoni ghazlu li juzufruwixxu minn dan il-jedd u ma xehdux. Issa id-difiza targumenta illi gialadarba l-akkuzat ma nghatax il-jedd li jikkontrolla dak mistqarr minn dawn it-tnejn min-nies fl-istqarrija guramentata taghhom li tinsab esebita in atti, din il-prova f'dan l-istadju hija inammissibbli u ghandha tigi skartata u dan fid-dawl ta' dak deciz superjorment fid-decizjoni ta' 'Gravina' supra citata. Dan ghaliex l-artikolu 30A ma huwiex eccezzjoni ghal dak dispost fl-artikolu 646 tal-Kodici Kriminali fejn hemm espressament stipulat illi "**ix-xhieda għandhom dejjem jiġu eżaminati fil-Qorti u viva voce.**"*

Illi l-akkuzat kien ikollu ragun fl-argumenti minnu imressqa li kieku dawn iz-zewg xhieda ghazlu li ma jixhdux matul is-smigh tal-guri. Illi allura il-Qorti u cioe' l-Imhallef togat ikun irid necessarjament jaghti direzzjoni lill-imhallfin tal-fatti u cioe` lill-gurati meta jigu biex jiznu din il-prova mressqa mill-Prosekuzzjoni. Izda dan jista' isir biss fl-istadju meta allura ikun qed jinstema' il-process penali fil-konfront tal-akkuzat. Illi ghalhekk ghalkemm gustament l-akkuzat talab id-direzzjoni tal-Qorti f'din l-ewwel eccezzjoni sollevata minnu ghar-rigward tal-validita' probatorja tal-istqarrijiet guramentati li jinsabu fl-atti bhala prova li giet kumpilata fl-istadju li jipprecedi l-guri mill-Qorti Istruttorja, madanakollu huwa prematur ghall-Qorti li tiddikjara tali prova bhala wahda inammissibbli meta z-zewg xhieda

*Marlon Apap u Brian Godfrey Bartolo it-tnejn indikati bhala xhieda tal-Prosekuzzjoni ghad iridu joffru id-depozizzjoni taghhom fil-guri. Izda jekk f'dak l-istadju huma jiddikjaraw li ser jaghzlu li ma jixhdux biex ma jinkrimnawx irwiehom fil-process penali li jkun ghadu pendenti fil-konfront taghhom, imbaghad f'dak l-istadju il-gurati ghandhom jigu ggwidati meta jigu biex jiznu il-valur probatorju tal-istqarrijiet guramentati u dan ghaliex "***The right to a fair administration of justice holds so prominent a place in a democratic society that it cannot be sacrificed to expediency**."*

Dan ghaliex kif gie deciz fil-kaz Luca v Italy [(2003) 36 EHRR 46], inghad mill-Qorti Ewropeja dwar id-Drittijiet tal-Bniedem:-

"As the court has stated on a number of occasions . . . it may prove necessary in certain circumstances to refer to depositions made during the investigative stage (in particular where the witness refuses to repeat his deposition in public owing to fears for his safety, a not infrequent occurrence in trials concerning Mafia-type organisations). If the defendant has been given an adequate and proper opportunity to challenge the depositions, either when made or at a later stage, their admission in evidence will not in itself contravene Article 6.1 and 3(d). The corollary of that, however, is that where the conviction is both solely or to a decisive degree based on depositions that had been made by a person whom the accused has had no opportunity to examine or to have examined, whether during the investigation or at the trial, the rights of the defence are restricted to an extent that is incompatible with the guarantees provided by Article 6."

Dan ifisser allura illi hemm erba' kriterji li jridu jigu ikkunsidrati:

1. Illi x-xhieda bhala regola trid tinghata viva voce fil-Qorti fejn l-akkuzat ikollu kull opportunita' li jikkontrolla dak li jghid ix-xhud.

2. Il-fatt illi x-xhieda ma jixhdux madanakollu ma ghandux iwassal ghall-inammissibilita` tal-istqarrija minnhom rilaxxata fl-istadju tal-investigazzjonijiet jew fil-pre-trial stage u dan ghaliex irid jittiehed in konsiderazzjoni l-fatturi kollha tal-kaz, bhal perezempju fil-kaz meta xhud ma jistax jingieb jixhed ghax ikun miet.

3. L-affidabbilita ta' dik l-istqarrija u tax-xhud li jkun irrilaxxjaha.

4. Finalment jekk dik ix-xhieda guramentata wahedha hijiex l-unika prova inkriminanti u deciziva fil-konfront tal-persuna akkuzata."

Stabbiliti dawn il-prinċipji legali, il-Qorti tqis illi għandha tistabilixxi x'valur probatorju għandha tingħata x-xhieda ta' Patrick Spagnol quddiem il-Maġistrat Inkwirenti, la darba huwa baqa' ma xehedx f'din il-kawża. Mill-atti proċesswali jirriżulta illi fis-seduta miżmuma nhar it-30 ta' April 2013, Patrick Spagnol għażel li ma jixhidx fil-konfront tal-imputata li tiġi oħtu, fil-waqt illi fis-seduta tal-25 ta' Ġunju 2013, huwa ddikjara li mhux ser jixhed f'dawn il-proċeduri billi kellu kawża kriminali pendenti fil-konfront tiegħu fuq l-istess każ. La darba skartata l-istqarrija tal-imputata għar-raġunijiet fuq indikati, l-unika prova determinanti li tibqa' fl-atti fil-konfront tal-imputata odjerna hija proprju l-istqarrija ġuramentata ta' ħuha Patrick Spagnol. Altrimenti mill-provi prodotti jirriżulta illi fil-jum in kwistjoni l-imputat instab fil-pussess ta' sustanza li tirriżulta li kienet raża tal-*cannabis* u dan wara li kellu żjara ġewwa l-ħabs. Ix-xhieda li jirreferu għall-persuni li żaru lil Spagnol fil-jum in kwistjoni ossia l-Ispettur Spiridione Zammit u PS 1495 Joseph Muscat, it-tnejn jirreferu għal dak li ntqal lilhom minn ħaddieħor għaliex ma kinux preżenti meta seħħet iż-żjara u għalhekk ix-xhieda tagħhom tibqa' *detto del detto.* Mhux biss iżda CO 168 Mark Briffa, li skont PS 1495 tah din l-informazzjoni dwar iż-żjara, jgħid meta mistoqsi dwarha, illi huwa ma jkunx jaf min ikun għamel iż-żjara lill-priġunier meta jiġi biex jagħmel tfittxija. Lanqas il-Maġġur Frans Agius ma jagħti xi indikazzjoni dwar dan. Anke jekk għall-grazzja tal-argument biss, il-Qorti kellha tqis tali prova taż-żjara bħala waħda suffiċjenti, la darba skartata l-istqarrija tal-imputata, ma jibqa' xejn li jallaċja lilha, fil-grad rikjest mil-liġi, mar-raża li nstabet fil-pussess ta' Patrick Spagnol. Huwa f'dan is-sens għalhekk illi l-istqarrija ġuramentata ta' Spagnol hija prova determinanti għas-sejbien ta' ħtija tal-imputata. Fi kliem ieħor, mingħajr din ix-xhieda ta' Spagnol, ma jibqa' assolutament xejn fl-atti li jista' jsostni s-sejbien ta' ħtija fl-imputata odjerna dwar l-imputazzjonijiet miġjuba fil-konfront tagħha.

F'dawn iċ-ċirkostanzi, la darba d-difiża ġiet prekluża milli tikkonfronta u tikkontrolla x-xhud Patrick Spagnol billi tagħmel il-kontro-eżami tiegħu, meta dan eżerċita d-dritt tiegħu li ma jinkriminax ruħu fi stadju fejn kien għad hemm proċeduri pendenti kontrih, il-Qorti tqis illi m'għandhiex triq oħra ħlief illi tiskarta l-istqarrija ġuramentata tal-istess Patrick Spagnol quddiem il-Maġistrat Inkwirenti.

Għal dawn il-motivi, fin-nuqqas ta' provi, il-Qorti tqis illi t-tliet imputazzjonijiet miġjuba fil-konfront tal-imputata odjerna ma ġewx ippruvati fil-grad rikjest mil-liġi.

Il-Qorti ma tħossx li huwa barra minn qiesu li tirrimarka, kif kellha okkażżjonijiet oħra li tagħmel, illi huwa raġjonevolment mistenni illi l-Prosekuzzjoni, ġialadarba tagħżel li tressaq quddiem il-Qorti persuni akkużati li wettqu reati kontra l-liġi, ġġib

provi adegwati in sostenn ta' tali akkużi. Minkejja li n-nuqqas ta' siwi ta' wħud mill-provi li ressqet il-Prosekuzzjoni f'dawn il-proċeduri mhuwiex attribwibbli għal xi nuqqas tal-Prosekuzzjoni, il-Qorti madankollu tistenna illi kull uffiċjal pubbliku jġorr obbligu strett u responsabilita` fil-konfront tas-soċjeta` b'mod ġenerali sabiex jippreserva l-evidenza kollha li tista' tixħet dawl fuq il-fatti tal-każ b'mod adegwat, u dan sabiex meta l-istess uffiċjal pubbliku jiġi mitlub jixhed, huwa jkun f'posizzjoni li jagħti rendikont korrett u fidil tax-xogħol u l-involviment tiegħu fil-kxif tar-reat u/jew ta' l-investigazzjonijiet li jsewgu. Ix-xhieda xotta u f'partijiet anke skorretta ta' uffiċjali tal-ħabs bħal CO168 u l-Maġġur Frans Agius, mhijiex fil-fehma tal-Qorti, xhieda li tilħaq dawn l-aspettattivi u di piu` hija waħda li timmina l-fiduċja tal-pubbliku f'ċertu istituzzjonijiet, effett li ċertament mhuwiex mixtieq.

Konklużjoni

Għal dawn il-motivi, il-Qorti qed issib lill-imputata **Sandra Spagnol** mhux ħatja tal-imputazzjonijiet miġjuba kontra tagħha u qegħda tilliberaha minnhom.

Tordna d-distruzzjoni tad-droga esebita fl-atti tal-proċess verbal fl-inkjesta li saret dwar dan il-każ, hekk kif din is-sentenza tgħaddi in ġudikat u dan taħt il-ħarsien tar-Reġistratur li għandu jirrediġi proċess verbal li jiddokumenta l-proċedura tad-distruzzjoni, liema dokument għandu jigi nserit fl-atti ta' din il-kawża mhux aktar tard minn ħmistax-il (15) jum minn tali distruzzjoni.

Natasha Galea Sciberras
Maġistrat